

Wyrok z dnia 4 kwietnia 2000 r.

I PKN 565/99

Rozpoczęcie przez pracownika korzystania z udzielonego mu przez pracodawcę urlopu wypoczynkowego jest równoznaczne ze stawianiem się do pracy w związku z ustaniem przyczyny nieobecności w rozumieniu art. 53 § 3 KP, chyba że nie było podstaw do udzielenia tego urlopu z powodu przedłużającej się niezdolności do pracy.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Walerian Sanetra (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2000 r. sprawy z powództwa Witolda M. przeciwko „P.-M.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o zmianę trybu rozwiązania umowy o pracę, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 27 maja 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację i zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.500 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego i nie obciążył strony pozwanej kosztami postępowania w pozostałym zakresie.

U z a s a d n i e

W imieniu pozwanej „P.-M.” Spółki z o.o. w S. wniesiona została kasacja od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 27 maja 1998 r. [...], którym Sąd ten zmienił wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Sosnowcu z dnia 30 grudnia 1999 r. [...] i zasądził na rzecz powoda Witolda M. kwotę 10.224,00 zł.

Witold M. domagał się przywrócenia do pracy w pozwanej Spółce. Sąd Pracy oddalił jego powództwo. Powód był zatrudniony w pozwanej Spółce na podstawie umowy o pracę na czas nie określony na stanowisku Prezesa Zarządu - Dyrektora Firmy. W dniu 9 kwietnia 1998 r. został odwołany przez Nadzwyczajne Zgromadze-

nie Wspólników z funkcji prezesa zarządu. Od 24 kwietnia 1998 r. do 22 października 1998 r. przebywał cały czas na zwolnieniu lekarskim. Łączny okres nieprzerwanej niezdolności do pracy z powodu choroby powoda wynosił 182 dni. Na tej podstawie strona pozwana rozwiązała z nim umowę o pracę (art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP). Jeszcze w czasie trwania niezdolności do pracy powód pismem z dnia 14 października 1998 r. zgłosił swą gotowość do pracy w dniu 20 października, z jednoczesnym wnioskiem o udzielenie urlopu wypoczynkowego (w wymiarze 60 dni). Pismem zaś z dnia 16 października 1998 r. sprecyzował swoją propozycję urlopową, wskazując jako datę rozpoczęcia urlopu dzień 23 października 1998 r. Strona pozwana z kolei wyraziła zgodę na udzielenie powodowi urlopu wypoczynkowego od dnia 26 października 1998 r. (w piśmie z dnia 16 października 1998 r.). W odpowiedzi powód pismem z dnia 20 października 1998 r. zwrócił się do pozwanej o udzielenie dnia wolnego od pracy (23 października 1998 r.). Strona pozwana pismem z dnia 21 października 1998 r. (otrzymanym przez powoda w dniu 26 października 1998 r.) rozwiązała z nim umowę o pracę na podstawie art. 53 § 1 KP, podając jako dzień jej rozwiązania 21 października 1998 r. Sąd Pracy uznał, iż art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP stanowi prawidłową podstawę rozwiązania z nim umowy o pracę. Przyjął bowiem, „iż ustalony stan faktyczny sprawy wyczerpuje wszystkie przesłanki tego artykułu”. W szczególności według tego Sądu „niezdolność powoda trwała dłużej niż łączny okres pobierania z tego tytułu wynagrodzenia i zasiłku, gdyż trwała 182 dni. Tym samym uprawniało to pozwaną do rozwiązania z powodem umowy o pracę w 181 dniu, tj. z dniem 21 października 1998 r. W niczym nie zmieniało zaś stanu rzeczy oświadczenie powoda z dnia 14 października 1998 r. o gotowości podjęcia pracy z dniem 20 października 1998 r., albowiem był to jeszcze dzień niezdolności do pracy powoda stwierdzony zwolnieniem lekarskim”.

Według Sądu drugiej instancji, jakkolwiek Sąd Pracy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, to jednak jego ocena prawna „jest nieprawidłowa i nie zasługuje na aprobatę Sądu II instancji”. Sąd Pracy wyszedł z błędnego założenia, „iż upływ 180 dni jest terminem ostatecznym, po którym pracodawca może skutecznie skorzystać z uprawnień wynikającego z treści art. 53 § 1 KP”. Wadliwe ustalenie okresu niezdolności do pracy, o którym mowa w art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP, nie może działać na niekorzyść pracownika, o ile ten nie przyczynił się do powstania pomyłki. Uprawnienie wynikające z treści art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP, przysługuje pracodawcy nie z upływem 180 dni, lecz z upływem wadliwie obliczonego okresu pobierania wynagrodzenia i

zasiłku z tytułu niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby. Skoro w niniejszej sprawie łączny okres pobierania przez powoda wynagrodzenia i zasiłku ustalono na 182 dni, wobec tego uprawnienie strony pozwanej do rozwiązania z nim stosunku pracy bez wypowiedzenia powstało w 183 dniu. W związku z tym strona pozwana mogła złożyć powodowi oświadczenie o rozwiązaniu stosunku pracy w 183 dniu, czyli 23 października 1998 r. „Dopóki bowiem pracownik pobiera zasiłek, dopóty nie może on być zwolniony z pracy bez wypowiedzenia. Ustawa kładzie nacisk na pobieranie zasiłku, a nie na prawo do jego pobierania. Dlatego też w razie sporu czy pracodawca mógł skorzystać z uprawnień przysługujących mu z mocy art. 53 § 1 pkt 1 KP, Sąd Pracy nie ma uprawnień do badania czy okres zasiłkowy został dobrze obliczony”.

Pozwany pracodawca rozwiązał umowę o pracę z dniem 21 października 1998 r., jednakże jego oświadczenie woli w tym przedmiocie złożone zostało powodowi na piśmie dopiero w dniu 26 października 1998 r. (w tym dniu powód to pismo otrzymał). „Oświadczenie pozwanej w przedmiocie rozwiązania z powodem umowy o pracę zgodnie z art. 300 KP w zw. z art. 61 KC stało się skuteczne z chwilą, gdy dotarło do adresata – powoda, w sposób umożliwiający mu zapoznanie się z treścią tego pisma tj. z dniem 26 października 1998 r. (vide: uchwała SN z dnia 6 października 1998 r., III ZP 91/98 – OSNAPiUS 1999 nr 3, poz. 80). Od tego zaś dnia tj. 26 października 1998 r. powód niewątpliwie zdaniem Sądu Okręgowego w Katowicach, przebywał na urlopie wypoczynkowym udzielonym mu przez pozwaną zgodnie z treścią jej pisma z dnia 16 października 1998 r.” Powód zgłosił swoją gotowość do pracy poprzez złożenie wniosku o urlop wypoczynkowy, a strona pozwana, „po modyfikacji co do terminu rozpoczęcia urlopu powoda”, gotowość tę zaakceptowała i udzieliła mu urlopu wypoczynkowego od 26 października 1998 r. Oznacza to zaś, że w sporze ma zastosowanie art. 53 § 3 KP. Strona pozwana nie rozwiązała bowiem skutecznie z powodem umowy o pracę w 183 dniu jego nieobecności, tj. po upływie okresu pobierania przez niego wynagrodzenia i zasiłku z tytułu niezdolności powoda do pracy wskutek choroby. Jej oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z powodem z dniem 21 października 1998 r. stało się skuteczne dopiero w dniu 26 października 1998 r., a więc w dniu, w którym powód rozpoczął urlop wypoczynkowy udzielony mu przez stronę pozwaną. Zgodnie zaś z art. 53 § 3 KP rozwiązanie umowy o pracę nie może nastąpić po stawieniu się pracownika do pracy (w przypadku powoda było to rozpoczęcie urlopu) w związku z ustaniem przyczyny nieobecno-

ści. W związku z powyższym Sąd drugiej instancji po myśli art. 56 § 1 KP i art. 58 zdanie 1 KP zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda stosowne odszkodowanie, uznając jednocześnie, że niedopuszczalne było orzeczenie o przywróceniu go do pracy na poprzednich warunkach.

W skardze kasacyjnej zaskarżonemu nią wyrokowi postawiono zarzut, że narusza on art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP i art. 53 § 3 KP „przez bezpodstawne przyjęcie, iż strona pozwana wadliwie ustaliła okres niezdolności do pracy powoda, przez co naruszyła przesłanki do rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia, z przyczyn przewidzianych normatywą w/w przepisu”. Ponadto kasacja zarzuca naruszenie art. 233 § 1 KPC i art. 382 KPC „polegające na nie zbadaniu przez Sąd II instancji zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy dotyczących stawienia się Powoda w pracy, po ustaniu przyczyn nieobecności oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności w odniesieniu do kwestii udzielenia Powodowi urlopu przez pozwaną, co miało istotny wpływ na wynik sprawy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie została uwzględniona, gdyż pozbawiona jest usprawiedliwionych podstaw. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela pogląd wyrażony w uchwale powiększonego składu tego Sądu z dnia 9 września 1999 r., III ZP 5/99 (OSNAPiUS 2000 r. nr 4, poz. 131), w myśl którego wskazanie przez pracodawcę w oświadczeniu woli o rozwiązaniu bez wypowiedzenia umowy o pracę wcześniejszego terminu ustania stosunku pracy niż złożenie tego oświadczenia woli nie uzasadnia roszczeń pracownika z art. 56 § 1 KP. W uchwale tej zaakceptowany został pogląd wyrażony wcześniej w powołanej przez Sąd drugiej instancji uchwale z 6 października 1998 r., przyjmującej, że skutek oświadczenia woli pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę następuje zawsze w dacie dojścia oświadczenia do adresata w sposób umożliwiający zapoznanie się z jego treścią (art. 61 w związku z art. 300 KP). Złożenie oświadczenia woli ze wskazaniem terminu przypadającego przed tą datą nie jest wprawdzie naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę, ale rozwiązanie umowy o pracę nie następuje we wskazanej dacie, lecz w chwili złożenia oświadczenia woli (jego dotarcia do adresata). W niniejszej sprawie prowadzi to do wniosku, że rozwiązanie z powodem umowy o pracę nastąpiło 26 października 1998 r., a w tym dniu

przebywał on już na urlopie wypoczynkowym. To zaś oznacza - przy przyjęciu, iż korzystanie z urlopu wypoczynkowego jest równoznaczne z gotowością pracownika do pracy, a ściślej biorąc ze stawieniem się pracownika do pracy w związku z ustaniem przyczyny nieobecności (w rozumieniu art. 53 § 3 KP) - że strona pozwana nie miała już w tym dniu prawa do rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP. Ponieważ jednak rozwiązanie dokonane zostało w tym dniu, wobec tego słusznie ocenione zostało przez Sąd drugiej instancji jako naruszające przepisy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 56 § 1 KP). Odwołanie się w kasacji do art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP i art. 53 § 3 KP połączone zostało w niej z zarzutem, iż Sąd drugiej instancji bezpodstawnie przyjął, że strona pozwana wadliwie ustaliła okres niezdolności do pracy powoda. Zarzut ten jest jednakże chybiony, gdyż Sąd ten swojego rozstrzygnięcia wcale nie oparł na ustaleniu, iż okres niezdolności do pracy powoda został przez stronę pozwaną nieprawidłowo ustalony, albowiem przyjął, że rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło 26 października 1998 r., a w tym dniu - zgodnie zresztą także z koncepcją zaakceptowaną przez Sąd drugiej instancji (który w tym względzie odwołał się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 1975 r., I PZP 31/75, OSPiKA 1976 r. nr 7-8, poz. 137) – okres wskazany w art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP bez wątpienia już upłynął. Przy takim stanowisku tego Sądu zarzut naruszenia przezeń art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP jest bezzasadny, skoro Sąd ten, podobnie jak i strona pozwana, uważa że przewidziany w tym przepisie termin upłynął. Natomiast w rachubę mogłoby wchodzić naruszenie art. 53 § 3 KP, lecz nie z tego powodu, który został wskazany w petitum skargi kasacyjnej. W istocie jej uzasadnienie zmierza jednakże do wykazania, że naruszenie tego przepisu nie tyle wynikało z „bezpodstawnego przyjęcia, iż strona pozwana wadliwie ustaliła okres niezdolności do pracy powoda”, lecz z tego, że w dniu 26 października 1998 r. powód nie stawił się do pracy, a jednocześnie 26 października 1998 r. nie przebywał na urlopie, a wobec tego pracodawca mógł w tym dniu rozwiązać z nim umowę o pracę bez wypowiedzenia i wobec tego nie naruszył art. 53 § 3 KP, natomiast Sąd drugiej instancji, wydając zaskarżony kasacją wyrok nie biorąc tego pod uwagę przepis ten naruszył. Twierdzenie to oparte zostało przy tym na zakwestionowaniu ustalenia tego Sądu o charakterze faktycznym, że powodowi strona pozwana udzieliła urlopu wypoczynkowego (od 26 października 1998 r.). Świadectwem tego ma być zawarty w piśmie strony pozwanej z dnia 16 października 1998 r. fragment zdania: „jednakże nie widzę możliwości wcześniejszego roz-

poczęcia urlopu, jak od dnia 26 października 1998 r., ponieważ Pańska obecność jest nieodzowna, celem dostarczenia dokumentacji dotyczącej Firmy, udzielenia informacji i wyjaśnień”. Pomija się tu jednakże w uzasadnieniu kasacji, że fragment ten poprzedzony jest słowami: „przychylam się do Pana wniosku”, co w ocenie Sądu Najwyższego uzasadnia stanowisko zajęte przez Sąd drugiej instancji, iż powodowi udzielono urlopu od 26 października 1998 r. Tym samym bezzasadny jest kasacyjny zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC i art. 382 KPC, zwłaszcza, że zarzut naruszenia art. 382 KPC nie został bliżej uzasadniony. Powód został powiadomiony o zgodzie na rozpoczęcie urlopu od 26 października 1998 r., a jednocześnie nie dotarło do niego oświadczenie pracodawcy o zmianie decyzji w sprawie udzielenia mu tego urlopu, a to oznacza, iż bez znaczenia jest to, czy w międzyczasie strona pozwana zmieniła zdanie i postanowiła urlopu mu nie udzielać (bo zdecydowała się na rozwiązanie z nim umowy o pracę), w sytuacji gdy przed datą rozpoczęcia urlopu nie doszło do rozwiązania umowy o pracę. Rozpoczęcie przy tym korzystania przez pracownika z urlopu wypoczynkowego, którego termin został uzgodniony z pracodawcą, jest równoznaczne ze stawieniem się pracownika do pracy w związku z ustaniem niezdolności do pracy z powodu choroby (art. 53 § 3 KP). Warunkiem korzystania z urlopu wypoczynkowego jest bowiem brak niezdolności do pracy wskutek choroby, zaś korzystanie z urlopu wypoczynkowego jest w tym wypadku (gdy pracownik wcześniej chorował przez okres wskazany w art. 53 § 1 pkt 1 KP) równoznaczne ze stawieniem się pracownika do pracy. Okoliczności, iż powód był zdolny do świadczenia pracy w dniu, w którym rozpoczął urlop, strona pozwana zresztą nie kwestionuje. Natomiast gdy idzie o to, czy urlop ten został mu udzielony od dnia 26 października 1998 r. (i nie został odwołany do chwili rozwiązania umowy o pracę), to - wbrew poglądom strony pozwanej - zasadne jest stanowisko wyrażone w zaskarżonym kasacją wyroku.

Z powyżej wskazanych powodów Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC oraz art. 98 § 1 i 102 KPC, orzekł jak w sentencji wyroku.

=====